

Bouwen in de toekomst

Workshop en expositie

Symbool voor Nederland

Als er een gebouwd symbool voor Nederland zou moeten worden aangewezen, een symbool dat in al zijn facetten belichaamt met welke instelling de fysieke ruimte van Nederland wordt beleefd, dan is het wel de dijkwoning. Dat wil zeggen; het huis dat zijn beschutting vindt aan de droge kant van de dijk, het polderlandschap, maar van waaruit tevens over de dijk wordt uitgekeken op het waterlandschap. Het is wellicht een symbool van moed en ook van eigenwijsheid en de arrogante pretentie alles onder controle te hebben, in het bewustzijn dat de positie kwetsbaar is. De dijkwoning is namelijk, zowel bij een dijkdoorbraak als bij het verzwaren van de dijk ter voorkoming van een ramp, de eerste die sneuvelt.

Wat is een gewenste leefomgeving?

Waarom roep ik dit beeld op? Omdat het direct verwijst naar de vraag of datgene wat we bouwen adequaat reageert op de wensen, behoeftes en noodzakelijkheden van onze levens in onze maatschappij. Nederland is een land dat bekend staat om zijn aanpassingsvermogen ten opzichte van zijn omgeving. Het is het land dat uit het water is gewonnen, onder het niveau van de zeespiegel ligt en omringt door dijken en duinen wordt beschermd. Het is het land met een grote bevolkingsdichtheid in een kleine kern, de Randstad. Het is het land met een dichtslibbende infrastructuur door het intense woon-werkverkeer binnen een kleine ruimte. Het is het land dat zoveel wil en kan ondanks de kleine ruimte. Kortom, het is het land dat bewust is van de noodzaak de omgeving naar de hand te zetten zodat deze ook een leefbare omgeving wordt en blijft. Het is het land dat zich constant bewust is en hoort te zijn van de noodzaak zich aan te passen. Daarbij is er een noodzaak na te denken over alternatieve manieren om energie te winnen en te gebruiken nu dat het tijdperk van de olie zijn einde nadert. Natuurlijke energie zoals zonne- of windenergie zal steeds belangrijker kunnen worden, en ook de houding tegenover en het gebruik van de gewonnen energie zal kunnen veranderen. Milieuvriendelijke productie en consumptie zullen de norm kunnen worden voor een duurzame en gewenste leefomgeving. Hierbij moet men zich telkens afvragen wat de definitie is van de gewenste leefomgeving. De vraag of er gebouwd wordt waar behoefte of noodzaak aan is, blijkt altijd actueel. Het vereist een flexibele en open geest, men moet het idee aanvaarden dat alles van het ene op het andere moment fundamenteel veranderd kan moeten worden. Men moet kunnen aanvaarden los te laten wat zo vertrouwd en bekend is omwille van de handhaving van ons bestaan. Dit is de positie waarin wij ons bevinden, de 21ste eeuw vraagt om nieuwe ideeën en nieuwe visies die onze leefomgeving verder doen ontwikkelen en in acht stellen zichzelf te handhaven binnen de steeds veranderende context van ruimte en behoefte.

Hoe ziet de toekomstige leefomgeving eruit?

Anticiperend op deze veranderende context kunnen wij dus nadenken over het toekomstige Nederland, hoe ziet zij eruit na verloop van 100 jaar? En, niet minder belangrijk, hoe ziet een stad eruit in een Nederland van 2108 na Christus? De 21ste eeuw is de eeuw van de stad: in 2057 is het de leefomgeving van tweederde van de wereldbevolking. Maar wat als we ons proberen voor te stellen wat daarna gaat gebeuren? De nabije toekomst is nog redelijk te overzien, de concrete bevindingen en visies worden nu al vertaald naar uitvoerbare plannen voor de komende decennia. Planologen en stedenbouwkundigen ontwerpen met het oog op de wensbaarheid van de komende jaren, maar zijn daardoor niet altijd extreem vernieuwend. Om een stap verder te kunnen zetten en daarmee verder in de toekomst te kunnen kijken, moet er

ten eerste buiten het zo bekende frame worden gekeken. Door nog verder een stap terug te zetten of nog verder uit te zoomen, kan er meer overzicht ontstaan. Dit is noodzakelijk voor een werkelijk begrip van een toekomstige leefomgeving. Hoe gaan wij om met de stedelijke ruimte gezien de ontwikkelingen of veranderingen in de maatschappij? Wat kunnen wij zeggen over de tijdgeest in de toekomst; is het überhaupt mogelijk daar een uitspraak over te doen? Daarbij, hoe stellen wij ons op tegenover bijvoorbeeld de stijging van de zeespiegel; wat voor invloed heeft dit op ons wonen binnen een stad? En hoe gaan wij dan om met het meer natuurlijke landschap dat een stad omringt? Nogmaals, deze vragen zetten ons aan een beeld te creëren van hoe de ruimte waarin we over 100 jaar leven, eruit ziet. Oftewel, we kunnen ons hoofdzakelijk de vraag stellen; hoe ziet de gewenste leefbare omgeving eruit in de toekomst?

Dordrecht in het jaar 2108

De stad Dordrecht in het jaar 2108 wordt in deze workshop als uitgangspunt genomen om visies en ideeën te genereren die antwoorden geven op deze hoofdvraag. Dordrecht is hiervoor geschikt omdat het een stad is gelegen in een gebied met interessante eigenschappen en eigenaardigheden. Dordrecht ligt zo ongeveer op de grens van de Randstad, ook wel Deltametropool genoemd, en het meer landelijke gebied. De term Deltametropool verwijst overigens naar de ambitie om de Randstad, een aaneenschakeling van meerdere agglomeraties, als één grote metropool te laten functioneren. Ten tweede heeft Dordrecht aanknopingspunten met zowel een stedelijker Rotterdam als het natuurgebied de Biesbosch. Het is omgeven door water. Het is zelfs feitelijk een eiland en kijkt uit op het bekende 'Drierivierenpunt', het drukst bevaren punt in Nederland doordat de rivieren de Noord, de Beneden-Merwede en de Oude Maas hier samen komen. Het is een stad die samen met andere kleine steden of dorpjes, zoals Zwijndrecht en Papendrecht, steeds meer een geheel kunnen gaan vormen. Men praat al over de Drechtsteden wanneer men het heeft over dit gebied in het geheel. Daarbij is Dordrecht een oude stad die geschiedenis van Nederland in zich gewaarborgd heeft en tegelijkertijd voor een groot gedeelte bestaat uit nieuwbouwwijken. Deze wijken leggen een grens met de stad en het omliggende polderlandschap dan wel het Biesbosche natuurgebied. Dordrecht heeft zo gezegd mogelijk veel aangrijpingspunten om generieke antwoorden te presenteren.

Hoe we bouwen, is hoe we wonen, en dus hoe we leven. Om in de toekomst een wenselijke leefomgeving te kunnen garanderen, moeten we nadenken over de wensen, behoeftes en noodzakelijkheden van onze maatschappij. Wat voor invloed hebben onderwerpen, zoals de klimaatverandering, de populatiegroei, het opraken van fossiele brandstoffen, maar ook de menging van culturen, de individualisering van de samenleving en bijvoorbeeld de dynamiek van de tijdgeest op onze levens? En hoe ziet daardoor onze leefomgeving, de stad en het landschap, er in de toekomst uit?

Met deze workshop wordt geprobeerd verder te kijken dan de horizon en een antwoord te geven op hoe onze wereld er over 100 jaar mogelijk uitziet. Vanuit de architectuur, stedenbouw, planologie, antropologie, sociologie en filosofie wordt een visie ontwikkeld die een beeld schetst van onze gewenste toekomst.

1 tot en met 24 februari	Workshop en Expositie
Vrijdag 1 februari	Workshop
Vrijdag 8 februari	Workshop
Vrijdag 15 februari	Workshop
Vrijdag 22 februari	Presentatie met discussie

Dit alles in de projectruimte van Noordkaap in Werkstatt, 123 voorstraat Dordrecht